

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertatio Theologica De Formulari Ab Illustrissimis Episcopis Belgii Proposito In Causa Jansenii

Claremontius, Johannes

Coloniæ, 1693

Præfatio Refertvr Occasio Scribendi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40333

(1)
DISSERTATIO
THEOLOGICA
DE
FORMULARI
AB ILLUSTRISSIMIS
EPISCOPIS BELGII
PROPOSITO
IN CAUSA JANSENI
PER
JOANNEM CLAREMONTIUM

S. Theologiæ Professore, Presbyterum Sæcularem.

P R Æ F A T I O

REFERTUR OCCASIO SCRIBENDI.

Quantum mihi per otium licuit, promissam in postremo congressu nostro dissertationem expedivi, quâ te ad meliorem mentem, quantum fieri posset, pertraherem. Causam enim commotionis animorum quæ in Belgio perstre-
pit, in Illustrissimos Antistites coniiciebas, quasi sub-
scriptionem Formularis, quo sensus Janseii ejuraretur, importunè
& injustè exigent. Ego ex adverso perturbationis auctores asse-
bam esse Theologos qui se refractarios in eo negotio exhibebant. Tu
nullam tumultuationem ante consilium Præfulum excitatam asseve-
rabas: tum ego ex te quæsivi: quid igitur sibi vellent Libelli, The-
ses, aliaque scripta quæ in dies prodibant, ad animos accendendos?

A

Ad

Addidi Illustrissimos Antistites non potuisse dissimulare, damnatos ab Ecclesiâ errores impunè disseminari, quorum cura si acriorem motum in animis dissentientium excitavit, non illis vitio, sed iis qui mentem infectam haberent, quosque purgare intendunt, verti debere. *Cum enim fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt omnia quæ possidet: si autem fortior eo superveniens vicerit eum &c.* Hic tu me interpellasti, non ferens homines à me notari doctrinâ ac pietate conspicuos. Cui ego respondi: nihil à me actum, quod in Antecessores ipsorum non egerit Urbanus VIII. *Magno mœrore afficimur, inquit, quod plerique spectata alioqui probitatis & doctrinæ, in varias sententias offensivis & periculi plenas, tum verbo tum scriptis prorumpunt.* Idè te cum Tertulliano lib. de præscript. interrogabam: *ex personis probamus fidem, an ex fide personas? Nemo mihi sapiens, nemo fidelis, nemo major, nisi Christianus: nemo autem verè Christianus, nisi qui obediens fuerit Ecclesiæ Filius. Quærant nimirum infirmi in fide, inquit idem, quare illi fidelissimi & prudentissimi & usitatissimi in Ecclesiâ in illam partem transferunt? Ad quæ respondet: quis hoc dicens non ipse sibi respondit: neque prudentes neque fideles, neque usitados æstimandos quos hæreses alique errores potuerunt demutare.* Plura hanc in rem prosecuturus eram testimonia, cum iterum filum abrupisti, hæc reponens: non patior Viros à me colendos in suspensionem hæreseos adduci, recta ipsi sapiunt. Unum illis obiicere tantum potes, quod in quæstione Facti decretis Pontificum non assentiant. Istud autem probro illis duci non debet, quod & auctoritas decernens sit fallibilis, & ipsi contrarium habeant sibi perspectum. Ad hæc subjeci: quid illi intus sentiant non penetro, parietem non effodio: quamquam interiora scriptis sæpe prodant, quibus minus rectè sapere non mihi soli videntur. At istud unum, quod ais, num tibi tam exiguum & sanum est? Multos certè offendit & vehementem dat suspensionem, non haberi ab illis hæreticum quod Pontifices hæreticum dixerunt: atque idè ipsos idem sentire. Fallibilem ais auctoritatem cui non acquiescunt: sed maximè verendum ne infallibili quoque non cederent, qui quod clarè & dilucidè ipsi concipiunt, verum habent; Ipsi, inquam, non alii: *quasi apertius dicerent, in quibus intelligentia nostra se erigit, reliquorum hominum & ipsius Ecclesiæ sensus dormit.* S. Greg. lib. 5. moral. in Job. cap. 19. Scandalum istud, inquebas, Pharisaicum est, quod multis jam editis libris est elutum. Laverunt æthiopem, dicebam, qui nullis librorum undis elui potest. Stat enim, stabitque in perpetuum Ecclesiæ iudicium, quo sensus Jansenii turpi nigredine est foedatus. Fallibile dicant illi

illi qui se infallibiles putant. Dicere tamen apertius debebant qui mentem altius erigunt, iudicium istud fallere & falli. At infallibile dicunt alii, nec omninò fallere vel falli. Quid tu hic, qui tutiora sequenda prædicas, sed non sequeris? non est tutum, inquiebas, jurare incertum. An putas, dixi, Ecclesiam juramenta exigere in incertis? Hoc esset in jure turpiter errare. Esto, aiebas, certum istud illi fuerit: at mihi est incertum. Ergo, inquiebam, juret ipsa, non juramentum ab aliis exigat, nec iterum in jure aberret. De hoc, aiebas, fuit admonita & substitit: nec enim illius jussu juramentum amplius audent Episcopi urgere. Parum abfuit quin exclamarem: ô inverecondum caput, qui Ecclesiam officii sui admonendam putas! Sed si hæc admonitio dicenda est, inquiebam, jam inde ab initio fuit admonita, nec acquievit. Formulam siquidem juramenti eandem huc usque proposuit in Galliâ, quod etiamnum passim exigitur. Dicas igitur, si audes, illam adhuc in suo errore permanere. Ad hoc dixisti, aliam in Galliâ propositam fuisse viam, quo conscientia consuleretur; externam nimirum reverentiam exigi tantum, quâ nihil ex adverso dicatur aut scribatur. Hanc importunè præcluserunt Illustrissimi Belgii Antistites; & ideo supercedere coacti sunt. Non importunè, inquiebam, sed oportunè præcluserunt hanc viam, & ad mentem præscripti Formularis, quò certius fidei consulerent, quam multis ambagibus à quibusdam subditis suis eludi videbant. At tunc paratus esses in hunc modum jurare, externam tantum reverentiam profitendo? Hic hæsisti dubius: dubius, inquam. Quid enim aliud mora, quam dubitationem expressit, quod & ipso responso manifestasti: dixisti enim te deliberaturum dum occasio se offerret, quod nunquam amplius futurum confidenter asseverabas. Meritò tamen dubitasti, quamvis aliam viam indicasses, quò conscientia consuleretur. Nam in hoc ipso dissecti sunt partiarum tui, ac sicut dicitur Lutheranorum alios esse rigidos, molles alios; ita plerique ex tuis viam illam averfantur, quam alii inierunt. Hi nimirum timori cesserunt, atque ne censuras, aliasque pœnas incurrerent, modum commenti sunt, quem nec laxissimi Casuistæ probare unquam possent. Admisisti illos in hoc puncto dissentire, sed amicabiliter, sibi invicem sua sensa donando: atque identidem illa Apostoli verba inculcabas, *quisque suo sensu abundet, si quid aliter sapit, & hoc Spiritus Sanctus vobis revelavit.* Utinam, inquiebam, ex hoc ipso discerent, cum Casuistis moderatius agere, nec insectari in casibus ab Ecclesiâ necdum decisis. At patienter ferre sensus ab illâ reprobatos, quid aliud est quam politicè agere, in malo consentiendo, perversa dissimulando?

Tum quæſivisti, quinam sint illi sensus quos dissimulari ab ipsis contende-
 bam? Respondi imprimis esse irreverentiam illam externam quâ
 quidam ex ipsis propositioni Ecclesiæ palam obluſtando, formulam
 ab eâ præscriptam jurare renuunt, & sensum Jansenii Catholicum esse
 contendunt. Hanc alii reprobare tenentur qui reverentiam externam
 Ecclesiæ deberi sentiunt & ipsimet præstant. Deinde splendidum illud
 mendacium ac perjurium, quo alii sincerè profitentur quod interius
 non credunt: quod sanè priores exhorrent; & ideo quibusvis exponi
 censuris & pœnis malunt, quam jurare in formulam præscriptam. Nec
 sanè immeritò. Quid enim intersit inter sensum illorum qui reveren-
 tiam illam externè tantum exhibent & sensum propositionis XXVIII.
 ab Innocentio XI. damnatæ nunquam ostendent: nisi quod in materiâ
 ad religionem spectante juramento abuti turpius inveniantur. Ad hæc
 addebam, utrosque judicium Ecclesiæ in causâ Jansenii vel falsum vel
 dubium tenere, quod à genuinis Ecclesiæ filiis verum & certum ha-
 beri debet. Hic tu exclamasti, te genuinum esse filium Ecclesiæ: nec
 idcirco te cogi ad ipsius judicium pro certo habendum, quod in sensu
 Jansenii dijudicando & fallibile sit & à pluribus Theologis falsum aut
 incertum asseritur. Itaque confers paucos hos Theologos, inquebam,
 cum Ecclesia? paris sunt apud te auctoritatis? Adedò apud te vilescit
 hujus auctoritas, quam genuini omnes filii summâ veneratione & fide
 dignam existimant, cui nulla in terris comparari potest? Sed quâ cer-
 titudine fallibile dicis ejus judicium, quod infallibile ab aliis asseritur?
 Cur his contradicentibus hoc ipsum apud te non est incertum potiori
 jure, quam sit factum Jansenii propter contradictionem tuorum? Cur
 inquam, sic te judicio Ecclesiæ non subjecis fidem internam illi præ-
 stando, ne infallibili forte judicio imprudenter resistas, & ut tutiora
 sequaris? Denique falsum dicis & incertum à multis asseri judicium
 Ecclesiæ in facto Jansenii. At longe plures sunt, qui certissimè verum
 esse asseverant, & ipsa Ecclesia Juramentum exigens hoc manifestè
 supponit. Non dicam quod hisce, ac præsertim Ecclesiæ, sensum tuum
 conformare tenearis, quod verissimum est: sed quia quasi incertus de
 rei veritate præscindere vis aut fingis, dicens sensum Jansenii esse in-
 certum; & hoc ipsum, an sit incertus cogeris fateri esse incertum.
 Itaque si certum sit sensum Jansenii esse damnatum, licet illius dam-
 nationi cum juramento subscribere: si incertum sit, non licet: &
 quia utrumque apud te est dubium; videlicet an hoc certum aut in-
 certum sit, dubium est an liceat an non liceat. Verùm, dubium non
 est nos obligari Superiorum præceptis in re dubiâ obedire. Ideò acce-
 dente

dente S. Sedis Apostolicæ auctoritate formulam juramenti præscribente, quâ sincerè ejuretur sensus à Jansenio intentus, Illustrissimis Episcopis eam exigentibus, teneris obedire, fidem internam juxta eorum mentem præstando in eâ ejuratione. Accedit scandalum fidelium nisi idem sensus in hunc modum ejuretur, & vehemens suspicio quæ incurritur de hæresi, quæ duo sunt peccata certa. Atqui certum est hominem constitutum inter duo mala sive peccata, quorum unum est certum alterum incertum, teneri vitare certum exponendo se periculo dubii committendi. Ergo ut vitares hæc duo peccata certa, certò teneris sincerè ejurare sensum à Jansenio intentum, fidem internam quæ exigitur Ecclesiæ præstando. Audiam lubens, inquiebam, quid ad hæc respondere valeas. Tunc causatus es me multa innectere implexa, quæ ut dissolvantur accuratiorem exigant attentionem, quam sermocinatio patiat. Ideò petivisti ut scripto hæc tibi traderem. Simul expostulasti, ut si quid apud me haberem quo obligationem in formulam præscriptam jurandi mihi persuaderem unâ proferrem. Utrumque exsecutus sum: primum quidem reflicando memoriam eorum quæ in colloquio proposita fuere: secundum autem in sequentibus accipe, & æqui bonique juxta conscientiæ dictamen & stimulos confule. *Non hic attendas velim cujusquam hominis auctoritatem, non amorem, non ingenium, non eloquentiam, non Philosophiam: sed hæc cuncta despiciens, quidquid Ecclesiam tenuisse cognoveris, id solum tibi tenendum credendumque decernas.* Ita te monet Vincentius Lirinensis in Commonitorio.

§. I.

*Exponitur quam ob causam Formulare fuerit editum,
& quomodo Jansenistæ illud exceperint.*

QUingenta abhinc annis Janseniana hæresis (absit verbo invidia, quod post oraculum S. Sedis usurpare licet) Ecclesiam technis & pertinaciâ laceffere non destitit. Illa siquidem tortuosi instar colubri, eadem teste Sede, in varios gyros versa effugium & latebras, quibus jacula Apostolica declinaret, mirum in modum investigabat, præsertim per distinctionem Juris & Facti. Cum ecce Regis Christianissimi & Galliæ Episcoporum voto Alexander VII. annuens, sapienti sanè consilio, Formulare Juramenti edixit, cui Univerfus Ordo Ecclesiasticus, subseriberet, Ut videlicet Constitutioni Innocentiæ X.

&